

پیشہ کی چابی دووہم

الحمد لله و الصلاة و السلام على خير خلقه محمد و على آله و صحبه و حذبه، و من تبعهم باحسان إلى يوم لقاءه.

أما بعد:

پاش سوپاس و ستایشی بی سنوور و بی کوتا، بو خوی گهوره و خاوهن زانستی بی کوتا، دروود و سهلات و سلام له سهر پیغه مبهری خوشه ویست که نیردراوه بو هموو خه لکی تا کوتا. دواى بلاو بوونه وهی چاپی یه که می نه نامیلکه یه ی بهره دستت سوپاس بو خوا ههر زوو خوینه ران و فیروخو زانی زانستی شهرعی پیی ناشنا بوون و سوودمه ندبوون لیی، که نه مهش جیگای دلخوشی ههر نووسه ریکه بو ههر نووسینیکی، ههر نه و کات به بیرم دی سه نته ری (نوری حیکمه - لقی سلیمانی) نزیکه ی نیوهی تیراژه که یان کری و هه نیکیان لی له بهرگرته وه له بهر نه مانه وهی له کتیبخانه کانی ناوشار و، کردیان به مهنه ج و به دهرس خویندیان و پیشبرکییه کیان له سهری نه نجامدا و، ههر نه وکات برپاریان دا چاپی دووه می له نه ستو بگرن، به لام به هو ی باری داراییه وه نه و نه رکه یان نه نجام نه دا، به ندهش وه کو خاوهنی نووسینه که له بهر نه بوونی و دواتر قهیرانی درووستکراوی ئابووری کوردستان و که مبوونه وهی ریژه ی خوینه رانی کتیب به گشتی تا کو نیستا خوی گهوره قهدهری نه ره خساند چاپیکی تری بکه مه وه، نه گهر چی ههر له بیرم بوو، به تاییه تی کاتیکی سائی پار له مانگی حهوتی سائی 2018 له سه نته ری (نووری حیکمه - لقی هه له بجه) - هوه په یوه نندیان پیوه کردم بو نه وهی مؤله تیان بدهم چه ندین نوسخه ی له بهر بگرنه وه و، وه کو مهنه ج بیخه نه بهرنامه ی کاریانه وه بو فیروخو زانه کیان، نیدی منیش زیاتر و زیاتر بیرم ده کرده وه که چون دهره تیکی بدوزمه وه بو دووباره چاپ کردنه وهی، تا خوا کردی و له (2018/11/11 - 1440/3/3) خوم (ناوهندی جابانی کوردی بو زانستی شهرعی) - سم دامه زراند - سوپاس بو خوا - و، وه کو مهنه جی قوناعی یه که م خسته بهرنامه ی کاره وه، نیدی نه مه و پاشان به یارمه تیدانی (دوستانی نما) بووه هو ی دووباره چاپ کردنه وهی، خوی گهوره پاداشتیان بداته وه و بیکاته مایه ی خیری نه براوه بو یان...

نه وهی شایه نی باس بیته نه وهیه، نه چا په تازه یه هیچ دهستکاری نه کراوه ته نها شتیکی زور که م که شایه نی نامه پی کردن نییه، نامانج له وهش هیشتنه وهی نامیلکه که بوو به و قه باره یه ی خوی بو نه وهی هم دیسان قوتا بخانه و سه نته ر و ناوهنده شهرعییه کان سوودی لی ببینن وه کو مهنه ج و

زیاتر به فییرخووانی زانستی شهرعی ناشنای بکهن، نه گینا به فهزئی خواوه نه مانتوانی بابه ته که زیاتر و زیاتر دهوله مه ند بکهین.

ماوه ته وه بلیم: خوی گه وره نه تاوانه کانی نه م به ندهیه ت خوش بیت و به کاری بهینیت نه کاری چاک و خزمه تکردنی دینه که ی خوت، خوییه تو خواوه نی هه موو شتی و هیج لای تو نه سته م و قورس نییه ..

و صلی الله علی محمد و علی آل محمد.

الجامع للقراءات العشر الضغری
هوشیار نصرالدین محمد

1440/5/6 کۆچی

شهو ی یه ک شه ممه / که لار

پیشه کی چا پی یه کهم

الحمد لله و الصلاة و السلام على رسول الله و على آله و صحبه أجمعين
الى يوم الدين:-
أما بعد:

مژده بیټ له و که سانه ی که ئارامی له خوځیان تیځ ددهن و به گهرما و سهرما، به هه بوو و نه بو
خه ریکی فیږبوونی زانستی شهرعین له پیناو پاراستنی دینی خوادا، بیگومان خوای په روهردگار له
چه ندین نایه ت و پیغه مبه ره که ی (صلی الله علیه و سلم) له چه ندین فهرمووده دا وه سفیان ده که ن و
پیاپانا هه ئده دن، به راستی فیږخووانی زانستی شهرعی پله و مه کانه تی تاییه تیان هه یه چ له م
دونیایه دا و چ له دواړوژدا، جا نه وه نده به سه بو گرنگی و بایه خی زانستی شهرعی له نایینی
پیروژی نیسلامدا که راوکردنی سه گی فیږکراو خواردنی دروسته و هی فیږنه کراو دروست نییه
خواردنی وه که له سوره تی (المائدة) دا خوای په روهردگار به روونی باسی ده کات ..

بی گومان فیږبوونی زانستی شهرعی به وه ده بیټ که قوتابی بچیته خزمه ت که سی شاره زا و له
به رده میدا چوک دابدا و گوږپایه ئی بکات، جا بو نه و مه به سته فیږخووانی زانستی شهرعی ده بیټ
ره چاوی کومه ئیک ناداب بکات که زانایان له کون و تازه ناماژهیان بو کردووه و فیږخووانیان لی
ناگادار کردو ته وه، جا به نده بو ماوه یه کی زوره له خزمه ت چه ندین ماموستادا سهرقائی خویندنی
زانستی شهرعیم - سوپاس بو خوا - به تاییه ت له خزمه ت ماموستامان ماموستا دلیر گهرمیانی -
خوا بیپاریزی - که بو ماوه ی زیاتر له چوار ساله له خزمه تیدا خه ریکی خویندنی چه ندین زانستم
و خوای په روهردگار به فه زلی خوی منه تی کرده سهرم و توانیم له خزمه تیدا خه تمی قورنانی پیروز
بکه م به ریوایه تی (حفص) له قیرانه تی (عاصم) دواتریش (أصول) سی ده پیشه واکه ی قیرانام
له خزمه تیدا خویند و قوناعی (الجمع الصغیر) یشم ته واو کرد و نیستا له (جمع الکبیر) دا
گه شتوومه ته جوزئی شه شه م به سه نه دی نه پچراو بو پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم)، داواکارم
له خوای په روهردگار بتوانم له خزمه تیدا خه تمی بکه م*، نه مه له لایه ک و له لایه کی تره وه به
هو ی نه وه ی که سوپاس بو خوا سهرقائی وانه ووتنه وه شم له زانستی (تجوید) به ریوایه تی (حفص)
کاتیک هه ندی ره قنارم له قوتابییه هاوړیکانم ده بینی یا خود له قوتابییه کانی خوم که نه و جوړه

(حفص) له قیرانه تی (عاصم)

1434/5/17 کۆچی 2013/3/29 له دایکبوون

شهووی شه مهه / که لار

پیشهکی مامۆستا إحسان برهان الدین :-

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله و الصلاة و السلام على رسول الله و على آله و صحبه و من والاه.

زانایان- نه گهر په پیرهوی ریپازی پیشینانی باشی ئەم ئوممه ته بکهن- میراتگری پیغه مبه رانن و شایستهی هه موو ریژلینانیکن، خوای گه و ره فه رموویه تی: ﴿قل هل يستوي الذين يعلمون و الذين لا يعلمون﴾ (الزمر/9) بۆیه فیرخوازی زانست پیویسته نه سه ری ریژی زۆری مامۆستا که ی بگریت، گویرایه ئی بیّت و خویشی بویت و خزمه تی بکات و ئەو ئادابانه ی پیویستن به رامبه ر مامۆستا ره چاویان بکات و له خویدا به رجه سته یان بکات، ئەم باره شه وه - له کۆن و نویدا- کتیبی زۆر هه ن، وه کو (التبيان في آداب حملة القرآن) سی پیشه واه نه وه وی و (حلیة طالب العلم) سی بکر نه بو زهید نه هاوچه ر خه کان. ئەم نووسینه ی برای به ریژم مامۆستا هۆشیار، خزمه تیکی باشه ئەم بواره دا چونکه نه کتیبخانه ی کوریدا کتیب ئەم به شه ی زانسته دا زۆر ده گمه نه، بۆیه ئەم نامیلکه یه سه ره رای که می لا په ره کانی به لام سوودی زۆری له خوگرتوه و هیوادارم فیرخوازی زانستی شه ری بیخویننه وه و لیبی به هره مه ند بن، هاوکات به باشی ده زانم ئەم بواره دا زیده ره وی نه کریت و ریژگرتنی مامۆستا ره نگدانه وه یه ک بیّت بو ریژگرتن له زانسته که ی و هه موویشی له رۆشنایی به لگه ی شه ری شه رعدا بیّت و دوور بیّت له ده رکردنی مه سه له کان له سنووری شه ری.

له کۆتاییدا داواکارم خوای گه و ره پاداشتی مامۆستا هۆشیار بداته وه و نووسینه که شی بکاته مایه ی خیر و سوودی زۆر.

و الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات.

إحسان برهان الدین

الجامع للقرآءت العشر الصغرى

دەستپىك

گرنكى و بايه خى زانستى شەرى :

ئايەت و فەرموودە و ووتەى زانايانى سەلەف و خەلەف زۆرن لەسەر گرنكى و بايه خى زانستى شەرى، ئەوانە :

يەكەم: ئايەتەكانى قورئانى پىرۇز: ديارە قورئانى پىرۇز چەندىن ئايەتى تىدايه سەبارەت بە گرنكى و بايه خى زانستى شەرى ئەوانە: ﴿و ما كان المؤمنون لينفروا كافة فلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا في الدين و لينذروا قومهم اذا رجعوا إليهم لعلهم يحذرون﴾ (التوبه/122) واتە: ﴿حەق نەبوو باوەرداران هەمووى بە جارى بچنە جيهاد و شار و گوندەكان چۆل بکەن، با ئە باتى ئەو هەموو بچنە دەرى، ئە ناو هەر دەستەيەك چەند كەسيكيان بچنە دەرى، بۇ ئەو هەى ئە كارو بارى ئايىندا شارەزا و ئاگادار بن، كە ئە گۆرەپانى جيهاديش گەرانهو ئەو خيلى خويان: بيان ترسيئن و هۆشياريان بکەنەو، بە ئكو ئە بى فەرمانى خوا خويان بە دوور بگرن. هەر وهە دەفەر مويت: ﴿و قل ربى زدنى علما﴾ (طه/114) واتە ﴿بلى: ئەى پەروردگارم! زانست و زانياريم زيادبکە. هەر وهە دەفەر مويت: ﴿إنما يخشى الله من عباده العلماء﴾ (فاطر/28) واتە: ﴿بە راستى ئە بەندەكانى خودا، هەر زاناکان ئە خوا ئە ترسن و سەرى نەوازشى بۇ دادەنەوينن. هەر وهە دەفەر مويت: ﴿قل هل يستوي الذين يعلمون و الذين لا يعلمون انما يتذكر أولوا الألباب﴾ (الزمر/9) واتە: ﴿بلى ئايا ئەو كەسانەى كە زانان و شارەزان ئەگەل ئەو كەسانەدا كە نەزان و ناشارەزان يەكسانن؟ بۇ سەماندى ئەو راستيە تەنها مروقه زيرەكەكان بىردەكەنەو و نامۆزگارى وەردەگرن. هەر وهە دەفەر مويت: ﴿يرفع الله الذين آمنوا منكم و الذين أوتوا العلم درجات.﴾ (المجادلة/11) واتە: ﴿خوا ئەو كەسانەتان باوەريان هيئاو بەرزەكاتەو و ئەوانەش زانستيان پىدراو پلەگەلى بە سەر باوەردارەكاندا بەرزەكاتەو. بۇ تەفسىرى ئايەتەكانيش بگەرپو بۇ تەفسىرى رامان.﴾

دووم: فهرمووده‌کانی پیغمبهر (صلی الله علیه و سلم): دیاره که چهن‌دین فهرمووده‌ی پیروزمان هه‌یه سه‌بارت به گرنگی و بایه‌خی زانستی شهرعی له‌وانه: ﴿من یرد الله به خیرا یفقه فی الدین﴾⁽¹⁾ واته: خوا خیری بو هه‌رکه‌سیک بویت له دین تیی ده‌گه‌یه‌نییت.

1- بخاری/71، مسلم/2386، أحمد/1683 .

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموویت: ﴿من خرج فی طلب العلم کان فی سبیل الله حتی یرجع﴾⁽²⁾ واته: هه‌رکه‌سیک له مال دهرچیت بو فی‌ربوونی زانست نه‌وا له پیناوی خوادایه هه‌تا ده‌گه‌ریته‌وه. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموویت: ﴿من سلك طریقا یلتمس فیہ علماً سهل الله له به طریقاً الی الجنة﴾⁽³⁾. واته: هه‌رکه‌سیک ریگایه‌ک بگریته‌بهر بو فی‌ربوونی زانست خوی گه‌وره ریگهی به‌هشتی بو ناسان نه‌کات. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموویت: ﴿الدنیا ملعونة ملعون ما فیها، الا ذکر الله تعالی، و ما والاه، و عالما، و متعلما﴾⁽⁴⁾. واته دونیاو نه‌وه‌شی تیدایه نه‌فرت لی کراوه، ته‌نها یادی خوی گه‌وره‌و، گویرایه‌لی فه‌رمانه‌کانی خوی گه‌وره‌و، زانا و فی‌رخواز نه‌بییت. هه‌روه‌ها چهن‌دین فهرمووده‌ی پیروزی تر که هیئانی هه‌موویان زور دریزه ده‌کیشت و پیویستی به کتیییکی تاییه‌ته و نییره جیگهی نییه. بو‌یه هه‌رکه‌سیک نه‌یه‌ویت نه‌وا با بگه‌ریته‌وه بو سه‌رچاوه سه‌ره‌کییه‌کانی له کتییی زانا پیشینه‌کان و نه‌و کتییبانه‌ی که تاییه‌تن به‌م بابته‌ یان نه‌و بابانه‌ی که له کتییه‌کانی فهرمووده‌وانیدا نووسراون و جیگایه‌کی تاییه‌تیان بو نه‌م بابته‌ گرنکه‌ داناوه.

2- ترمزی گیارویه‌تییه‌وه و ده‌فه‌رموویت: حدیث حسن/ 2649، به‌لام شیخ نه‌لبانی له (ضعیف الترمذی) دا به (ضعیف) سی داناوه به ژماره (494). پروانه (ریاض الصالحین) به ته‌حقیقی علی حلبی

3- مسلم/6793، أحمد/7427

4- ترمزی گیارویه‌تییه‌وه و ده‌فه‌رموویت: حدیث حسن 2322، شیخ البانی (ره‌مه‌تی خوی لی بییت) نه‌فه‌رموی (حسن)، له (صحیح و ضعیف سنن الترمذی)

سپیه‌م: ووتە‌ی پێشه‌وایانی سه‌له‌ف: بێگومان پێشه‌وایانی سه‌له‌فی ئەم ئوممه‌ته‌ ووتە و پیا‌هه‌لدانی زۆریان هه‌یه سه‌بارەت به‌ گرنگی و بایه‌خی زانستی شه‌رعی، به‌لام لێره‌دا هه‌ندیکیان به‌ نمونه‌ ده‌هێنینه‌وه، له‌وانه‌:

ووتە‌ی (معاذ) ره‌زای خ‌وای لی بی‌ت ده‌فه‌رمو‌یت: (فی‌ری زانست بن، چونکه‌ فی‌ربوونی بو‌ خوا خه‌شیه‌ته‌ و، داخ‌وازی کردنی عیباده‌ته‌ و، پید‌اچ‌وونه‌وه‌ی ته‌سبیح‌اته‌ و، گه‌رانیش به‌ داویدا جیهاده‌ و، فی‌رکردنی نه‌وه‌ی که‌ نازانی‌ت سه‌ده‌قه‌یه‌ و، پید‌انی به‌ نه‌ه‌لی خ‌وی نزیک‌بوونه‌وه‌یه‌ له‌ خوا)⁽⁵⁾.

هه‌روه‌ها (أبو‌ درداء) ره‌زای خ‌وای لی بی‌ت ده‌فه‌رمو‌یت: (هه‌رکه‌ سی‌ک‌ وای ببینی که‌ ر‌وشتن به‌ د‌وای زانست‌دا جیهاد نییه‌ نه‌وا کور‌تی هێناوه‌ له‌ بو‌چ‌وونه‌که‌ی و عه‌قلیدا)⁽⁶⁾. هه‌روه‌ها (الماوردی) ره‌حه‌ته‌ی خ‌وای لی بی‌ت ده‌فه‌رمو‌یت: (نه‌گه‌ر هیج ری‌گایه‌ک‌ نه‌بوو بو‌ فی‌ربوونی هه‌موو زانسته‌کان، نه‌وا پێو‌سته‌ هه‌ول‌ بدری‌ت بو‌ زانی‌نی گرن‌گترینیان و، گرن‌گی دان به‌ باش‌ترینیان و، باش‌ترینی زانسته‌کان و له‌ پێش‌ترینیان زانستی دینه‌، له‌ به‌ر نه‌وه‌ی خه‌لکی به‌ ه‌ویه‌وه‌ سه‌رراست ده‌بن و به‌ نه‌بوونی گومرا ده‌بن...)⁽⁷⁾.

هه‌روه‌ها پێشه‌وا (شافعی) ره‌حه‌ته‌ی خ‌وای لی بی‌ت ده‌فه‌رمو‌یت: (فی‌ربوونی زانست له‌ نو‌یژی سوننه‌ت باش‌تره‌)⁽⁸⁾. هه‌روه‌ها له‌ ووته‌یه‌کی تریدا ده‌فه‌رمو‌ی: (نه‌وه‌ی د‌ونیای ده‌و‌یت با فی‌ری زانست بی‌ت و، نه‌وه‌شی قیامه‌ته‌ی ده‌و‌یت با فی‌ری زانست بی‌ت)⁽⁹⁾. هه‌روه‌ها (ابن‌ حزم) ره‌حه‌ته‌ی خ‌وای لی بی‌ت ده‌فه‌رمو‌یت:

من كل شيء يصاب
يحثى عليه التراب (10)

من لم ير العلم أغلى
فليس يفلح حتى

- 5 و 6 و 7 : کتیبی (عاشق) سی د. عائض القرني لا 27-28. که به راستی کتیبیکی زور نایابه نه بواری فیربوونی زانستی شه رعیدا.
- 8 و 9: (دیوان امام الشافعی) عبدالرحمن المصطاوي.
- 10- (صلاح الامه فی علو الهمه) 396/1. به راستی نه مهش کتیبیکی زور نایابه و (7) به رگه، وه ناموزگاری هه موو موسلمانیک ده که م بیخوینیته وه.

ههروهها چه ندین ووتهی تری پیشینان ره حمه تی خویان لی بیت که به راستی نه وهنده وه سفی فیربوونی زانستی شه رعییان کردووه ده کری نه دوو توئی کتیبیکدا کوبکریته وه بویه به وهنده وازدینین و خوینهر ره وانهی سه رچاوه کان ده که این بو زیاتر شارهزا بوون نه گرنگی پیدانی سه نه فی نه م نوممه ته به فیربوونی زانستی شه رعی.

جیهاد و فیربوونی زانستی شه رعی:

(ابن عثیمین) ره حمه تی خوی لی بیت نه شه رحی (ریاض الصالحین) دا نه بابی (صبر) نه ژیر ته فسیری نه م نایه ته پیروزه دا ﴿وَلَنبَلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ ده فهرمویت: (ووتهی (الجاهدین) مواهید بریتیه نه وه که سهی که هه ول ددات بو به رز کردنه وهی نایینی خوا، جا مواهید به زانسته که ی و مواهید به چه کیش ده گریته وه، چونکه هه ردووکیان مواهیدن نه پیناوی خوادا. مواهید به زانسته که ی فیبری زانست ده بیت و خه لکی فیرده کات و بلاوی ده کاته وه و، نه مهش ده کاته هوکاریک بو بالاده ست کردنی شه ریه تی خوا، نه مه مواهیده.

نه وهشی که چه ک هه لده گری بو کوشتاری دوژمنان نه ویش دیسان مواهیده نه پیناوی خوادا نه گهر مه به ست نه هه ردوو جیهاده که به رزراگرتنی نایینی خوا بیت⁽¹¹⁾. ههروهها نه شوینیکی تری هه مان کتیبیدا⁽¹²⁾ سه باره ت به فه زلی زانستی شه رعی نه بابی (بیان کثرة طرق الخیر) دا ده فهرمویت: (که سی وا هه یه ناره زووی نه نویژه و که سی واهه یه ناره زووی نه رۆژوو گرتنه و که سی وا هه یه ناره زووی نه زور خویندنی قورنانه ... که سی واش هه یه ناره زووی نه فیربوونی زانسته، جا فیربوونی زانست نه م کاته ی نیستاماندا⁽¹³⁾ ره نگه باشتین کارهکانی جهسته بیت، نه بهر

ئەوئى خەئكى ئەم سەردەمەئى ئىستاماندا پىئوستىيان بە زانستى شەرىعى ھەئە، ئە بەر بالآ دەستى
نەفامى و زۆرى خۆ بە زانازان، ئەوانەئى كە

-
- 11- بىروانە شرح (رياض الصالحين) لا 80. چاپى (مؤسسة الرسالة ناشرون).
 - 12- ھەمان سەرچاۋە 302-303. بە دەستكارىيە ھە.
 - 13- نازانرىت ئەو ووتەئە ھى سائى چەندە، بە لام خودى شىخ (رەھمەتى خوائ لى بىت) ئە سائى
1421 ك وەفائى كر دوو، و اتا 13 سائ پىش ئىستا كە 2013-ئە.

بانگە شەئى ئەو ھەكەن كە زانان بە لام ھىچيان پى نىيە) ...
پاشان دەفەرموئىت: (جا ئە بەر ئەو ھى دەبىنن كە فىربوونى زانست ئە مېژوودا باشترىنى ئەو
كر دەوانەئە كە سوودى بۆ خەئكى ھەئە، باشترە ئە بە خشىن و، باشترە ئە جىھاد، بەئكو ئە
ھەقىقەتدا جىھادە، ئە بەر ئەوئى خوا (سبحانە و تعالى) بە ھاوتائى جىھادى داناوە ئە پىناو
خوادا... و بەئگەئى ئەو ھەش فەرمائىشتى خوائ گەورەئە: ﴿و ما كان المؤمنون لينفروا كافة﴾ واتە:
ئابىت ھەموويان بە جارى برون بۆ جىھاد ﴿فلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة﴾ واتە: كۆمەئىك
دادەنىشىت، بۆ ئەو ھە دانىشتوون ﴿ليتفقوا في الدين و لينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم
يحذرون﴾ جا خوائ گەورە فىربوونى زانستى بە ھاوتائى جىھاد داناوە ئە پىناوئى خوادا).
پاشان جەخت دەكاتەو ھە و دەفەرموئىت: (گرنگ ئەو ھەئە كە رىگەكانى چاكە كرن زورن و،
باشترىنيان ئەوئى كە من وئى دەبىنم پاش ئەو فەرزانەئى كە خوا فەرزى كر دوو ھە برىتئىيە ئە
فىربوونى زانستى شەرىعى، ئە بەر ئەوئى ئىمە ئەم رۆزگارەدا پىوستمان پىئەتى).

بە شى يەكەم¹⁴

ئادابەكانى فىرخواز ئەگەل ماموستاكەئىدا پىش دەرسەكە:
ئىرەدا ھەندى ئاداب ھەئە پىوستە فىرخوازانى زانستى شەرىعى ئە خوائاندا جى بە جىئى بكن پىش
ئەوئى بچنە خزمەت ماموستاكەئىان بۆ وانە خوئندن، ئەوانە:

ماموستا فیرکار و پهروهدهکاره:

سهرتا پېویسته له سهر قوتابی زانستی شهرعی به چاوی فیرکار و پهروهده کارهوه سهیری ماموستاکه ی بکات و نهمهش له گرنګترین نادابه کانی قوتابی زانستی شهرعییه، که وای دابنی ماموستاکه ی فیرکاره و زانستی فیر دهکات و، پهروهدهکاره و پهروهدهی دهکات، قوتابیش نه گهر له م دوو نهرکه دا متمانه ی به ماموستاکه ی نه بی، نهوا سوودیکي نهوتوی لی نابینیت.

14- نهم بهشی یه که مه هه مووی نه کتیبی (آداب الطالب مع الشیخ) خالد بن خلیل بن ابراهیم الزاهدی (سیه وه رګیراوه. نه وهشی نهم کتیبه وه ورم نه گرتیبیت نهوا ناماژم بو سهرچاوه که ی کردووه

ملکه چ بوون بو ناموژگاری ماموستاکه ی:

پېویسته له سهر قوتابی ملکه چ بیت بو ناموژگارییه کانی ماموستاکه ی و، هه وئی رازیکردنی بدات نه گهر پیچه وانده ی راو بوچوونی خویشی بیت، ههروه ها له هه موو کاره کانیدا راوئیزی پی بکات و، فه رمانه کانی جیبه جی بکات و له راو بوچوونی ماموستاکه ی دهرنه چیت نه به دل و نه به زمان. هه ندی له زانیان فه رموویانه: (هه نه ی ماموستا بو فیرخواز باشتره له راستی خوئی). جا له به سهرهاتی (موسی) و (خضر) سه لامی خویان له سهر بیت ناگادار کردنه وه سه بارت به مه هه یه.

له گه وره راگرتنی زانست گه وره راگرتنی ماموستایه:

(الزرنوجی) ده فه رمویت: (به راستی قوتابی زانست به ده ست ناهینیت و، سودی لی نابینیت ته نها به گه وره راگرتنی زانست و پهیره وانی نه بیت، ههروه ها به گه وره راگرتنی ماموستا و ریزگرتنی). نینجا له گه وره راگرتنی زانست، گه وره راگرتنی ماموستایه، پیشه واهلی (رهزای خوی لی بیت (فه رموویته ی: (من به نده ی (کوئله ی) نه وکه سه م که یه ک پیتم فیرده کات، نه گهر بیه وی ده فیروشی و، نه گهر بیه وی نازادی ده کات و، نه گهر بیه وی ده یه یلیته وه و ده یکاته به نده (کوئله)). له بهر نه وه به راستی سه له ف (ره حمه تی خویان لی بی) ریزی ماموستا کانیان گرتوون و، حه قی ماموستایان زانیوه، ده گپر دیته وه له هه ندی له پیشینانه وه که کاتیک رویشتووه بولای

مامۆستاکەى شتىكى کردووه به خيىر(صدقه) و وتويه تى: (په روهردگاره عه يى مامۆستاکه م لیبشاريته وه بۆ نه وهى به ره که تى زانسته کهى لام بمیئته وه). ههروهها (ربیع) ره حمه تى خوى لیبیت سویند ده خوات و ده ئى: (سویند به خوا نه مویراوه ئاو بخومه وه له کاتیکدا شافعی سه یرم بکات له به ره ییه تى).

قوتابى له گه ل مامۆستاکه ی وه کو نه خوش وایه له گه ل پزیشکه که ی:

له ئادابه کانى قوتابى له گه ل مامۆستاکه ی ملکه چبوونه بۆ مامۆستاکه ی له هه مووکاره کانیدا و , نابیت له فه رمان و راو بۆ چوونى ده ربچیت , به ئکو ده بیت له گه ئیدا وه کو نه خوشبیت له گه ل پزیشکیكى لیها تودا , جا راویژی پبکات له وهى که مه به ستیه تى و , خوى نزيك بکاته وه له خوا (په رستش بکات) به خزمه تکردنى و , بزانیته که زه لیلی بۆ مامۆستاکه ی سه ره برزییه و ملکه چى بۆى شانازییه و , خاکه رایى (تواضع) بۆى به رزییه ¹⁵.

خاکه رایى (تواضع) له گه ل مامۆستادا:

پیشه وا (احمد) ره حمه تى خوى لیبیت له گه ل نه و ریزه زۆره ی و گه وره یی پله و پایه ی به (حلف الاحمر) ده فه رمیته : (دانانىشم مه گه ر له به رده ستتدا نه بیت , فه رمانمان پیکراوه که خاکه رابین (متواضع) بین بۆ نه و که سه ی که لیبه وه فیرده بین, ههروهها ووتراوه ئومه ی پیشه وا شافعی کراوه له سه ر خاکی بوونى بۆ زانایان, نه ویش فه رموویه تى:

أهین لهم نفسی وهم یکرمونها ولن تکرّم النفس التی لا تهینها

جا ئیمه به گشتى فه رمانمان پى کراوه خاکی بین و نووت به رز نه بین, که واته به رامبه ر زانایان و مامۆستایانى فیرکار له پیشتره, ههروهها خاکی بوون له ره وشتى پیغه مبه رانه (سه لات و سه لامى خویان له سه ر بیت), ههروهها له گرنگترین هوکاره کانى به رزبوونه وه و عیززه ته, وه کو ووتراوه :

تواضع تکن کالنجم لاح لناظر على صفحات الماء و هو رفیع
و لا تکن کالدخان یرفع نفسه إلى طبقات الجو و هو وضع

15- نهم ووتەيە زيادەپەوى تىدايە ، چونكە رېزگرتن ئە مامۇستا جياوازه ئە زەئىلى و ملكەچى دەرىپىن ، (م.إحسان برهان الدين).

بۇ فېرېوونى زانست دەبىت بەدوایدا بگەرپى ئەك چاوەرپى بگەى :

ئەو ئادابانەى كە پېوستە قوتابى رەچاویان بکات ، رۆشتنە بۇ دانىشتنى (مجالس)ى ئەھلى زانست ، جا نەم ئەدەبە وەرگىراوه ئەفەرمودەكەى جبریل (سەلامى خواى لىبىت) ، (عمر) رەزای خواى لىبىت دەفەرمویت: { بىنما نحن جلوس عند رسول الله (صلى الله عليه وسلم) اذ طاع علينا رجل ... } واتە: { ئەكاتىكدا ئىمە دانىشتبووین لای پېغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم) پیاویك دەركەت بۇلامان ... } بەلگەيە ئەسەر ئەوہى كە زانست دەبىت بچىتە خزمەتى، چونكە رېزگرتن ئە زانست ئەوہىە كە بچىتە خزمەتى ئەك ئەوېت .

جا ئەبەر ئەوہ پېويستە ئەسەر مامۇستايان و زانايان خۇيان بە عىزەت بگرن ونەفسى خۇيان بەرزراگرن ئە چوون بۇلای قوتابى ، ئەبەر ئەوہى ئەوکارە سوککردن و بى رېزىکردنە بە زانست . ئەمە تەنھا ئەيەك حالەتدا كاریكى ئاسايیە كە مامۇستاكە حالى ئاسايى ئەبىت و شوئىكى ديارىكراوى ئەبىت بۇ دەرس وتنەوہ ، ياخود قوتابىەكە پېشتەر مامۇستای مامۇستاكەى بوېت و حەقى ئەسەر مامۇستاكەى هەبىت و مامۇستاكەش وەكو وەفایەك بروات بۇلای ، ياخود قوتابىیەكە دايك يان باوكى مامۇستاكە بىت والله اعلم .*

پیشه‌وا بوخاری (ره‌حمه‌تی خوی لیبیت) کاتیك گه‌رایه‌وه بو بوخارا-شوینی له دایکبوونی خوی – والی نه‌و شاره داوای لی‌کرد بیت بۆلای و هه‌ردوو کتیبی (صحیح)ه‌که‌ی و (میژوو)ه‌که‌ی به‌سه‌ردا بخوینیت, نه‌ویش به‌ نی‌ردراوه‌که‌ی والی وت, پیی بلی: من زانست زه‌لیل ناکه‌م و هه‌ئیناگرم بو به‌رده‌رگای ده‌سه‌لاتداران, جه‌نابی والیش فه‌رمانیدا به‌ده‌رکردنی له بوخارا, نه‌ویش (ره‌حمه‌تی خوی لیبیت) له‌وی ده‌رچوو به‌ره‌و گوندی خه‌رتنه‌ک و له‌ویدا مایه‌وه تا وه‌فاتی کرد⁽¹⁶⁾ ..

16- تدریب الراوی) لا 640.

*نامه‌کار.

نامه‌بوون له‌شوینی خویندن پیش هاتنی ماموستا :

له نادابه‌کانی قوتابی نه‌وه‌یه که هه‌وئیدات پیش هاتنی ماموستا له شوینی دهرس نامه‌ بیت, نه‌گه‌ر له‌به‌ر ده‌رگای مائیان چاوه‌روانی بکه‌ی بو نه‌وه‌ی ده‌رچیت و له‌گه‌ئى یدا برۆی بو شوینی دهرس خویندنه‌که نه‌وه‌ باشتره نه‌گه‌ر ناسان بوو, خویشی به‌دووربگری له‌وه‌ی که دوابکه‌ویت له نامه‌نه‌بوون, یان داوا له ماموستا بکات چاوه‌رپی بکات, چونکه بکه‌ری نه‌م جو‌ره کاره به‌بی پاساوئیکى شه‌ری نه‌وا بیگومان خوی تووشی تووره بوونی ماموستا که‌ی کردوو. هه‌روه‌ها (محمد بن قدامه) ده‌یگیریته‌وه و ده‌فه‌رمویت: (گویم له شو‌جاعی کوری موخه‌لله‌د بوو ده‌یفه‌رموو: گویم له نه‌بو یوسف بوو ده‌یفه‌رموو: کوریکم مرد, جا نامه‌ی کفن کردن و ناشتنی نه‌بووم و, به‌جیه‌ه‌شت لای دراوسى و که‌سه نزیکه‌کانم, له‌ترسی نه‌وه‌ی شتیکم لای (نه‌بو حه‌نیفه) له‌ده‌ست بچى, که‌هه‌رگیز داخی له‌دلم ده‌رنه‌چیت)¹⁷.

مۆلّه‌ت وه‌رگرتن له‌چوونه ژووره‌وه بۆلای ماموستا :

ديسان له نادابه كانی قوتابی نهوويه كه نابيت به بی مؤلت وهرگرتن بچيته ژورهوه بولای ماموستا كهی مه گهر له دانیشتنی گشتیدابیت ,
 جائه گهر داوای مؤلتی كرد به شیوهیهك كه ماموستا ناگاداربوو و مؤلتی نه دا نهوا دهبیت بگهریتهوه و دووباره داوای مؤلت نه كاتهوه ,
 نه گهر گومانیشی له ناگاداربوونهوهی ماموستا هه بوو نهوا له سی جار زیاتر داوای مؤلت نه كات یان سی جار زیاتر له دهرگا نه دات و , دهبیت به نه دهب و له سهر خوبیت مه گهر شوینه كه دووربیت نهویش به نه ندازهی نهوهبیت كه بیبستریت و , نه گهر كومه ئيك بوون دهبیت شاره زاترینیان و به ته مه نترینیان پیش بخهن له چوونه ژورهوه و سه لامكردن له ماموستا پاشان باشترو باشترو .

17- (صلاح الامه فی علو الهمه) 1\217. د. سيد بن الحسين العفانی .

چونیه تی چوونه ژورهوه بولای ماموستا :

پیویسته كاتیك قوتابی كه دهچيته ژورهوه بولای ماموستا یان لای داده نیشتیت، دلی خالی بیت له شته سهرقائكه رهكان و، بیر و هوشی ناماده بیت، نهك له حالته تی وه نهوز (خه وتن) یان تورهیی یان برسبیه تیبیه کی زور یان تینویتی یان له و شیوانه دا بیت، بو نهوهی دلخوش بیت بهوهی كه دهوتریت و، تیبگات لهوهی كه دهیبستیت، نه گهریش ناماده بوو له شوینی دانیشتنی ماموستا كهی و ماموستا كهش لهوی نه بوو دهبیت چاوه رپی بكات بو نهوهی دهرسیکی له دهست نه چیت، چونكه ههر دهرسیك كه له دهست دهچیت قهره بووی نییه، ههروهها دهبیت به شیوهیه کی جوان و تهواوهوه بچيته خزمهت ماموستا كهی، خوئی پاك كردبیتهوه و سیواکی كردبیت و سمیلی كورت كردبیتهوه و نینوکی گرتبیت و خوئی بونخوش كردبیت¹⁸. پاشان سه لام له ناماده بووان بكات به شیوهیهك كه هه موویان بیبستن، دهبیت ماموستا كهی تاییه تمه ند بكات به زیاتر ریزگرتنی. عهلی (رهزای خوای لی بیت) دهفهرمویت : (له مافه كانی ماموستا له سهرت نهوهیه كه سه لام بكهی له خه ئکی به گشتی به لام نهوا تاییه تمه ند بكهیت و، له بهرامبهری دابنیشی و، له خزمهتیدا نامازه نه كهیت و، چاو نه بریته

غەيرە ئەو، ھەرۋەھا نەئىيى فلان بە پېچەوانەى تۆۋاى ووت، غەيبەتى كەسى لا نەكەى، نەكەيتە كراسەكەيدا، و، زۆرى لى نەكەى نەگەر نەيتوانى، و، تىر نەبى نە زۆر ھاورپىيەتى كەردنى چۈنكە ئەو ۋەكو دارخورما وايە دەبىت چاۋەرى بىكەى تاكو بزانى كەى شتىكى لى دەكەۋىتە خوارەۋە بۆت).

رەچاۋكەردنى ھالى مامۇستا:

پېۋىستە نە سەر قوتابى داۋا نە مامۇستاكەى نەكات نە كاتىكدا دەرسى پى بلى گران بى نە سەرى، و كاتىكى تاييەتى لى داۋا نەكات بە تەنھا بۆ خۇى، بەلام نەگەر مامۇستا خۇى كاتىكى تاييەت يان ديارىكراۋى دانا نە بەر (عذر) سىك يان نە بەر بەرژەۋەندىيەك ناۋا ئاساييە.

18- نە نجامدانى ئەم كارانە پېۋىستى بە بەنگەى شەرىيە (م. احسان برهان الدين)

يان ئىستا ئەم سەردەمە رەنگە ھەندى نە قوتابىيىانى زانستى شەرىى نە بەر ھەژارى و دەست كورتى سەرقالى ھەندى كارى تر بن بۆ پېۋىستى بژىۋى خۇيان يان خىزان و دايك و باوكى، ناۋا ئاساييە مامۇستا كاتىكى تاييەتى بۆ دابنىت نەگەر مامۇستا كاتى ھەبىت و رى نە بەرنامەكانى تىرى پۆژانەى نەگرىت
والله اعلم.¹⁹

ئاگادار كەردنەۋەيەكى گەنگ

ھەركاتى قوتابى چوۋە ژوورەۋە بۆ لاي مامۇستاكەى جگە نە كۆرى گشتى، بىنى كەسىكى لايە و گەنگۆى نەگەل دەكات گەنگۆكەيان بىرى—بىدەنگ بوون نە بەر ھاتنى قوتابىيەكە— يان چوونە ژوورەۋە و مامۇستا خۇى بە تەنھا بوو نوپژى دەكەرد يان يادى خۋاى دەكەرد يان دەينووسى يان دەيخوئىندەۋە، و، وازى ئەۋە ھىنا يان بى دەنگ بوو، نەگەل قوتابىيەكە قسە كەردنى دەست پى

نه کرد، قوتابيه که دهبيت سه لامي لي بکات و خيرا بيته درهوه، مه گهر ماموستا خوي هاني بدات له سر مانهوه، جا نه گهر مایه وه دريژه يي نه دات مه گهر ماموستا خوي فه رماني يي بکات.

به نه ده به وه دانيشتن له به رده ماموستادا :

له نيشانه کاني ريژگرتني ماموستا نه وه يه که فيرخوازان وه کو شيوه ي فيرخوازان دابنيشن، نه ک دانيشتن ماموستايانه، جا نابيت لاقی دريژ بکات و، نابيت به ده ست نماژه بکات و، نابيت پال بداته وه و، نابيت يي بکه نيته و گائته بکات. حه مداني کوري عه لي نه سبه هاني ده نيته: (لاي شهريک بووم هه ندي له کوره کاني خه ليفه ي موسلمانان (المهدی) هات بو لاي و پالي دا به ديواره که وه و پرسیاري ليده کرد سه بارت به فه رمووده، نه ویش لاي لي نه ده کرده وه، جا پرسیاره که ي دووباره کرده وه، نه ویش گوئي يي نه دا، کوره که ي (المهدی) ووتی:

19- نامه کار

دياره تو به مندالانی خه ليفه بي ريژي ده که ي. نه ویش فه رمووی: نه خیر، به لام زانست زور به ريژتره لاي نه هلي خوي له وه ي که به فيرو بدریت . حه مدان ده نيته: کوره که ي (المهدی) له سر نه ژنو دانيشت پاشان پرسیاري لي کرد. نه ویش فه رمووی (به م شيويه داواي زانست ده کريت).
ده بيت قوتابی گوي له ماموستا که ي بگريت و به هه موو نه ندانه کاني رووی تي بکات و، له کاتي گوي گرتن له ماموستا سه يريش بکات و، په يوه ست بيت به ووته که يه وه به شيويه که ي پيوستي به دووباره کردنه وه ي قسه که نه بيت بو جاري دووم، هه رووه ها به رنه کاته نه ملا و نه ولاوه به بي زه ورهت و سه يري لاي راستي يان لاي چه پي يان سه ره وه ي خوي يان خواره وه نه کات به بي پيوستيه که ي، به تاييه تي له کاتي باس کردني ماموستا بو نه و يان له کاتي قسه کردني له گه ل نه ودا، جا نابيت سه يري هيچ لايه ک بکات مه گهر نه و نه بيت و، تيك نه چيت له به ر ژاوه ژاويک که ده يبيستيت، يان فوو به ده مي نه کات و گائته به ده سته کاني يان قاچه کاني نه کات يان جگه له مانه نه ندانه کاني جه سته ي و، ده ست نه خاته ناو ريشي يان ناوده مي يان ياري يي بکات له نووتی يان شتيک له نووتی ده ربکات، هه رووه ها ده مي به باويشک نه کاته وه و، به نامه بووني ماموستا پال نه داته ديواریک يان سه ري نيک و، پشت يان لا له ماموستا نه کات.

به‌شی دووهم⁽²⁰⁾

ئادابه‌کانی قوتابی له‌گه‌ل مامۆستا له کاتی وانهدا :

قوتابی نابیت به قسه‌کردنی قسه‌که‌ر له‌گه‌ل گویگه‌ردا قسه له‌گه‌ل مامۆستا که‌یدا بکات وه‌کو بلیت : (تۆ، یان جه‌نابت)، به‌ئکو ده‌بییت بلیت : نه‌ی مامۆستا که‌م ئیوه چ ده‌ئین ده‌رباره‌ی فلان شت؟ یان جه‌نابتان چ ده‌ئین؟ و هاوشیوه‌ی نه‌مانه . هه‌روه‌ها له ئاماده‌نه‌بوونی خوشیدا نابیت به ناوی خۆیه‌وه بانگی بکات مه‌گه‌ر په‌یوه‌ست کردنی به‌شیک که هه‌ستی گه‌وره‌یی تیدا بلیت بو مامۆستا که‌ی، وه‌کو شیخ وای فه‌رموو، به‌م شیوه‌یه وه‌کو نه‌وه‌ی (ابن حجر) ره‌حه‌متی خۆای لیبت پرسیار له مامۆستا که‌ی (حافظ العراقي) ره‌حه‌متی خۆای لی بیت ده‌کات و ده‌ئیت : (ما يقول سيدي في الحد الذي اذا بلغه الطالب في هذا الزمان استحق ان يسمى حافظا؟...) (21).

20- نهم به‌شی دووهمه‌ش هه‌ر له هه‌مان سه‌رچاوه‌وه وه‌رگه‌راوه و نه‌وه‌شی له سه‌رچاوه‌ی تروه

وه‌رگه‌رابیت نه‌وا ئاماژه‌م پی کردوو وه‌ک ده‌بینی .

هه‌روه‌ها نابیت له دووره‌وه بانگی بکه‌ی مه‌گه‌ر له حاله‌تی پیویست نه‌بییت وه‌کو نه‌وه‌ی مه‌ترسییه‌ک روو له مامۆستا بکات یان چاییک له به‌رده‌میدا بیت و مامۆستا پیی نه‌زانیت یان نزیک بیت ئۆتۆمبیل لیی بدات و نه‌و ناگای لی نه‌بییت یان هه‌ر مه‌ترسییه‌کی تر .

وه‌کو (ابن عثيمين) ره‌حه‌متی خۆای لی بی له شه‌رحی (حلیة طالب العلم) وا ده‌فه‌رمویت (22) .

هه‌روه‌ها پیویسته له سه‌ر قوتابی به مامۆستا که‌ی نه‌ئیت تۆ نه‌وه و نه‌وه‌ت وت، یان له وانهدی رابردوودا نه‌وه و نه‌وه‌ت وت، چونکه نهم جوړه قسه‌کردنه له‌گه‌ل مامۆستادا بی نه‌ده‌بی تیدا یه، به‌ئکو ده‌بییت بوتريت : نه‌وه‌مان ووت، یان نه‌وه به سه‌رماندا تیپه‌ری . یان ده‌بییت به شیوه‌ی کۆ (جمع) قسه‌ی له گه‌لدا بکه‌ی وه‌کو : (ده‌رباره‌ی نه‌وه چ ده‌ئین) یان (راتان چیه‌ ده‌رباره‌ی نه‌وه و نه‌وه) یان ره‌زای خواتان لیی واتان فه‌رموو) هه‌روه‌ها نابیت بلیت : بو؟، له به‌ر چی؟، نه‌خیر، کی نه‌مه‌ی نه‌قل کردوو؟، شوینه‌که‌ی له کۆیه و، هاوشیوه‌ی نه‌مانه .

پیشنه‌که‌وتنی مامۆستا له شه‌رکردنی بابه‌تیک یان وه‌لامدانه‌وه‌ی

پرسیاریک :

پییوسته له سهر قوتابی پیش ماموستاکه‌ی نه‌که‌وئیت له شهرح کردنی بابته‌تیک یان وه‌لامدانه‌وه‌ی پرسیریک و، پیش‌پرکیی له گه‌لدا نه‌کات و، زانینی خو‌ی یان درک‌کردنی بو‌ بابته‌ته‌که پیش ماموستاکه‌ی دهرنه‌خات، نه‌گهر ماموستا له سهره‌تادا داوای لی کرد نه‌وا ناساییه و، هه‌روه‌ها پیوسته قسه به ماموستاکه‌ی نه‌بریت – ههر قسه‌یه‌ک بیته، ده‌بیته پیش قسه‌ی نه‌که‌وئیت یان نه‌گه‌ل قسه کردنی ماموستا نه‌ویش قسه بکات و، قسه له‌گه‌ل که‌سیکی تردا نه‌کات کاتیک ماموستا قسه ده‌کات، به‌لکو نارام بگری تاوه‌کو ماموستاکه‌ی قسه ته‌واو ده‌کات، پاشان نه‌و قسه بکات.

21- (تدریب الراوی) سیوتی.

22- (شرح حلیه طالب العلم) الشیخ محمد بن صالح العثیمین، لا 73-74 چاپی (مؤسسه المختار).

چۆنیه‌تی کتیب یان په‌ره دانه‌ده‌ست ماموستاوه :

نه‌گهر ماموستا شتیکی دا به ده‌ست قوتابییه‌وه ده‌بیته به ده‌ستی راست وه‌ری بگریته، نه‌گهریش نه‌و شتیکی دا به ماموستا ده‌بیته به ده‌ستی راست پیی بدات، جا نه‌گهر په‌ره‌یه‌ک بوو بیخوینیته‌وه بو نمونه نابیته به نوول کراوی پیی بدات مه‌گهر بزانیته ماموستا نه‌وه به باشتر ده‌زانیته، نه‌گهریش کتییبکی دا به ماموستا ده‌بیته ناماده بیته بو‌ کردنه‌وه‌ی به بی پییوست بوون بو‌ کردنه‌وه‌ی و، نه‌گهر ماموستا سه‌یری شوینیکی دیاریکراو بکات، ده‌بیته شوینه‌که‌ی بو دیاری بکاتو نابیته هیچ شتیکی بو فری بدات وه‌کو کتیب یان پییووس یان په‌ره ... هته، وه نابیته ده‌ستی بو‌ درئیز بکات نه‌گهر دوور بوو له ماموستاوه، هه‌روه‌ها نابیته وا بیته که ماموستا پییوست بکات ده‌ستی بو‌ درئیز بکات بو وه‌رگرتنی یان پیدانی، به‌لکو ده‌بیته هه‌ستیته سهر پی.

جوان پرسیار کردن کیلی زانسته :

جوان پرسپار کردن له ته‌واوی نه‌ده‌به، و نه‌مه‌ش ده‌بیٔ یه‌کیک له‌و نادابانه بیٔ که قوتابی زانستی شهرعی زور ناگای لی بیٔ، چونکه قوتابی له پیناو نه‌وه‌دا ده‌خوینیٔ و گوی ده‌گری بو نه‌وهی تی بگات و پیبگات.

زوریک له هاهولان -ره‌زای خویان لی بیٔ- پرسپاریان کردوو له شت گه‌لیک که مه‌به‌سته‌که روون نه‌بووه لایان، تاوه‌کو وه‌لامیان دراوه‌ته‌وه، وه‌کو پرسپار کردنیان سه‌بارت به‌م نایه‌ته [الذین آمنوا ولم یلبسوا ایمانهم بظلم] (الأنعام:82)

فه‌رموویان: کامان ستم ناکه‌ین؟ پیغه‌مبه‌ریش (صلی الله علیه و سلم) فه‌رمووی: مه‌به‌ست له ووشهی (ظلم) له نایه‌ته‌که‌دا (شک) سه، وه‌کو خوا له سه‌ر زمانی لوقمان ده‌فه‌رموویٔ: [إن الشریک لظلم عظیم] (لقمان:13)

جوان پرسپار کردن، یارمه‌تی فی‌ربوون ده‌دات، هه‌رکه‌سی جوان پرسپار بکات فی‌ر ده‌بیٔ، له به‌ر نه‌وه زانای پایه به‌رز (ابن القیم) -ره‌حه‌تی خوی لی بیٔ- ده‌فه‌رموویٔ: (زانست شه‌ش پله‌ی هه‌یه: یه‌که‌میان جوان پرسپار کردنه).

نهرم و نیانی و له سه‌ر خویی له کاتی پرسپار کردندا:

پیویسته له سه‌ر قوتابی له سه‌رخویی له گه‌ل ماموستاکهی له پرسپار کردن و، ره‌وشتی جوان بیٔ له گه‌لیدا و به‌رده‌وام دوعای خیری بو بکات، چونکه نه‌مه‌باشترین ریگایه بو گه‌یشتن به مه‌به‌سته‌کانی، (المستظهر) ده‌فه‌رموویٔ: (نه‌ده‌بی پرسپارکهر له هوکاره‌کان به سوود تره). جا نه‌ده‌ب باشترین هوکاره بو ده‌رکردنی زانستی ماموستا، (ابن جریج) ده‌فه‌رموویٔ: (نه‌وهی که له عطاء) هم ده‌رکرد نه‌مده‌توانی ده‌ری بکه‌م مه‌گه‌ر به نهرم و نیانیم نه‌بوایه له گه‌لیدا).

که‌واته ده‌بیٔ پرسپار کردن به له‌سه‌ر خویی و به ریژه‌وه بیٔ و، هه‌روه‌ها به خاکی بوون و گه‌وره‌گرته‌وه بیٔ، به بی‌دریژه پی‌دان و بیزارکردن و... هتد.

هه‌لبژاردنی کاتی گونجاو بو پرسپار کردن:

له و بابتهدا بووین، محمد له کتییی (الجامع الصغير) —دا پیچه وانهی نه وهی أبو بکر الخوارزمی
فهرموو بوو).

جا کاتیك له وانه که بوویه وه؛ وازم له پییدا چوونه وهی وانه که هیئا له گه ل هاوریکا نمدا و، چووم بو
لای أبو بکر که چوو بووه مائه وه و کتییی (الجامع) سی (محمد بن حسن) م له گه ل بوو، داوای
مؤله تم له أبو بکر کرد، مؤله تی چوونه ژووره وهی پی دام، منیش چوومه ژووره وه و سه لامم لی کرد و
پاشان پیم ووت: لیردها بابه تیك ههیه شتیکی تیدایه لام روون نییه و پیویستم به خویندنه وهی
ههیه به سهر شیخدا؛ فهرمووی بخوینه. منیش له پیش نه و بابه ته وه خویندمه وه که له پیئاویدا
هاتبووم تا ته واوم کرد پییدا تیپه ریم. نه وه بوو أبو بکر فهرمووی: له وانه که دا سه بارهت به (محمد
بن الحسن) شتیگمان باس کرد، به لام دهقه که لیردها پیچه وانهی نه وهیه که باس مان کرد و بهو
شیویه (راستییه کهی بوی باس کرد)، که واته هاوریکانت فیر بکه بو نه وهی بیریان بکه ویتته وه و له
سهر راستییه کهی تی بگن.

که واته پیویسته له سهر قوتابی به شیویه که هه لهی ماموستا کهی راست بکاته وه که له و په ری
نه ده ب و جوانیدا بیت و، نه گهر ههر نه یوانی به شیویه کی راسته و خو پیی بلیت نه وا ده توانیت به
شیویه کی ناراسته و خو پیی بلیت وه کو نه وهی له په ریه کدا راستییه که به به لگه ی ته وا وه روون
بکاته وه و بینیریت بو ماموستا کهی و نه گهر ماموستا کهی ههر ملی نه دا بو حه ق نه وا له و کاته دا

به گوئی ناکریت چونکه (لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق)، به لام ههر ریژ و نه ده ب نواندن
له گه لیدا پیویسته له سهر قوتابی. (23)

به شی سییه م 24

نادابه کانی قوتابی به رامبه ر ماموستا له پاش وانه که :

لیږه دا هندی نادابی تر هه ن که پیوسته له سهر قوتابی ره چاویان بکات بهرامبر ماموستاکه ی
له پاش وانه که یان له کاتیکدا که خویندنی لای نه و ماموستایه ی نه ماوه ئیدی به هر هوکاریک
بیټ، له وانه :

له بیرنه کردنی مافه کانی ماموستا :

هندی نادابی تر هه ن بو قوتابی زانستی شهرعی بهرامبر ماموستاکه ی له دوا ی وانه که ی پیوسته
له سهری پابه ند بیټ پیوه ی و ره چاویان بکات، له وانه : حق و فزل و چاکه ی ماموستاکه ی به
سهریه وه له بیر نه کات. (شعبه) - ره حمه تی خوا ی لی بیټ - ده فهرمویت : (نه گهر فهرمووده م له هر
که سیك بیستایه ده بوومه کویله ی تا کو له ژیا نا بوا یه).

به رگری کردن له ماموستا و وه لامدان هوی نه و که سه ی غه بیه تی ده کات

له نادابه کانی قوتابی له گه ل ماموستاکه ی نه وه یه که جه نابی ماموستا به گه وره بگریت و وه لامی
غه بیه تی بداته وه و له پیناویدا توره بیټ، نه گهریش نه ی توانی ههستی و نه و دانیشتنه به جی
به یلیت.

23- ناماده کار

24- نه م به شی سییه مه شه هر له هه مان کتیبه وه وهرم گرتووه، نه گهر شتیکم له سهرچاوه یه کی
تره وه وهرگرتبی نه و ا نامازم پی کردووه

چونیه تی هه ستان و دانیشتنی قوتابی له کاتی ناماده بوونی ماموستاکه ی.

هه روه ها پیوسته له سهر قوتابی دانه نیشتی کاتیک ماموستاکه ی هه ستابی و له کاتی هه ستانی
ماموستاکه ی دا هه ستیټ، هه روه ها رانه کشابیټ و ماموستاکه ی هه ستابیټ یان دانیشتیټ، به لکو به
ره های ی واته هه رگیز له خزمه تی دا رانه کشیټ، مه گهر له کاتی خه وتندا نه بیټ، ماموستاکه ی شی

مۆلەتى دابىت، بەئكو باشترا وایه نهخهویت تاكو مامۆستاكه‌ی دهخهویت مه‌گەر مامۆستا خۆی فه‌رمانی پی بکات و نه‌ویش گویرایه‌ئی بکات، هه‌روه‌ها پیلأوه‌کانی (نه‌عه‌له‌كان) سی بو دانیت نه‌گەر نه‌مه‌ قورس نه‌بوو له‌ سه‌ر مامۆستاكه‌ی و، مه‌به‌ستی له‌ هه‌موو نه‌مانه‌ش نزیكبوونه‌وه‌ بیټ له‌ خوی گه‌وره‌.

چونیتی ریکردنی قوتابی له‌گه‌ل مامۆستاكه‌ی؛

نه‌گەر قوتابی له‌گه‌ل مامۆستاكه‌یدا ری پی ده‌کرد ده‌بیټ له‌ پیشه‌وه‌ی نه‌روات، نه‌گەر شه‌و بوو له‌ پیشه‌وه‌ بروات و، نه‌گەر رۆژ بوو له‌ پشتیه‌وه‌ بروات، مه‌گەر حاله‌ته‌که‌ پیچه‌وانه‌ی نه‌وه‌ بخوازیت وه‌کو قه‌ره‌بانه‌غی و مه‌ترسی ... هتد، نه‌گەر له‌ قه‌ره‌بانه‌غیدا رڤیان ده‌کرد ده‌بیټ مامۆستاكه‌ی بپاریزیت به‌ جه‌سته‌ی خۆی یان له‌ پیشه‌وه‌ یان له‌ پاشیه‌وه‌، نه‌گه‌ریش له‌ پیشه‌وه‌ ری پی ده‌کرد ده‌بیټ ناوه‌ ناوه‌ به‌رکاته‌ لایه‌وه‌، جا نه‌گەر خۆی به‌ ته‌نها بوو له‌گه‌ل مامۆستاكه‌ی و قسه‌یان ده‌کرد ده‌بیټ له‌ لای راستیه‌وه‌ بیټ و، لای چه‌پی بو چۆل بکات به‌ئكو مامۆستاكه‌ی تفتیک بکات یان کوکه‌یه‌ک بکات، هه‌روه‌ها که‌سانی نزیکی چوارده‌وری مامۆستا به‌ مامۆستاكه‌ی بناسینیت و، خۆی بپاریزیت له‌ رڤگا ته‌سک کردنه‌وه‌ له‌ مامۆستاكه‌ی و سیبه‌ری بو بکات یان لای سیبه‌ری بو چۆل کات له‌ کاتی هاویندا و، لای خۆری بو چۆل بکات له‌ کاتی زستاندا، هه‌روه‌ها نه‌چیته‌ نیوان مامۆستاكه‌ی و نه‌و که‌سه‌ی که‌ قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کات، نه‌گەر مامۆستاكه‌ی له‌گه‌ل که‌سیکدا قسه‌ی ده‌کرد نه‌م دوا بکه‌ویت و گوڤیان لی نه‌گریت مه‌گەر خۆیان پی بلین فه‌رموو جه‌نابیشته‌ به‌شداربه‌ له‌ قسه‌ کردن له‌ گه‌ئماندا.

قوتابی چی ده‌کات کاتی مامۆستاكه‌ی له‌ رڤگادا ده‌بینیت؛

وانه ووتنهوه رهچاو بکات و، نیتیدا بکات به جووله و دانیشتهکانی و ههئسوکهوتی له داب و نه‌ریتهکانی تردا، نه‌مه‌ش له کاتیکدا که نه‌گهر بیچه‌وانه‌ی شهرع نه‌بوو نه‌گهر بیچه‌وانه‌ی شهرع بوو نه‌وا ﴿لا طاعة في معصية الله، إنما الطاعة في المعروف﴾²⁵ *

به‌شی چواره‌م

هه‌ندی نادابی تر که نابیت قوتابی زانستی شهرعی لیبی بیئاگابیت:

1. زانست عیباده‌ته: بنه‌مای سه‌ره‌کی هه‌موو نادابه‌کان نه‌وه‌یه قوتابی زانستی شهرعی بزانییت که فی‌ربوونی زانستی شهرعی عیباده‌ته، هه‌ندی زانا فه‌رموویانه: (زانست نویژی په‌نه‌انه و، عیباده‌تی ده) ²⁶. هه‌روه‌ها ده‌بییت فی‌رخواز نه‌وه بزانییت که کرده‌وه وه‌رناگیریت تا دوو مه‌رجی تیدا نه‌بییت نه‌ویش:
2. نیه‌ت پاکی (إخلاص): فی‌رخواز ده‌بییت له فی‌ربوونی زانسته‌که‌یدا – به‌ئکو له هه‌موو کرده‌وه‌کانیدا – ته‌نها مه‌به‌ستی بو‌خوا بییت و له به‌ر هیچی تر نه‌بییت نه‌گینا – په‌نا به‌خوا – ره‌نج به‌خه‌سار ده‌بییت
3. شوینکه‌وتنی پیغه‌مه‌بر (صلى الله عليه و سلم): هه‌روه‌ها نه‌مه‌ش مه‌رجی دووه‌مه بو‌وه‌رگرتنی کرده‌وه.
4. کارکردن به‌زانسته‌که‌ی: پیویسته قوتابی زانستی شهرعی کار به‌و زانسته‌ی بکات که فی‌ری بووه، هه‌رکه‌سیکیش نه‌ختیک له سووره‌تی (العصر) ورد بییته‌وه نه‌وه‌ی بو‌ده‌رده‌که‌ویت، وه‌کو نیمامی شافعی (ره‌حه‌تی خوای لی بییت) ده‌فه‌رموویت: (لو أنزل الله حجة على خلقه الا هذه السورة لکفتم)²⁷. هه‌روه‌ها (هلال بن العلاء) ده‌فه‌رموویت (طلب العلم شدید، و حفظه أشد من طلبه، و العمل به أشد من حفظه، و السلامة منه أشد من العمل به)²⁸.

25- مختصر صحیح مسلم (1233) للمنزري

* ناماده‌کار

26- (حلیة طالب العلم) بکر عبدالله أبو زید. لا 15.

27- (ثلاثة الأصول) شیخ الإسلام محمد بن عبدالوهاب.

3. شهرمنه کردن و خوږه گه وره نه زانين: قوتابی زانستی شهرعی پيوسته شهرم نه کات له فيربوونی زانستی شهرعی له هرکه سيکه وه بيت نه گهر چی نه و که سه ش له خوږ بچووکتز بيت، (عمر) ره زای خوای لی بيت ده فهرمويت: (ان العلم ليس عن حادثة السن و لا قدمه، و لكن الله تعالى يضعه حيث يشاء)³³. هه روه ها له (الجامع) سی ابن عبدالبر دا - ره حمه تی خوای لييت - هاتووه: (الجاهل صغير و إن كان شيخا، و العالم كبير و ان كان حدثا)³⁴.

10. به ردهوام بوون: نه مهش خائيکی زور گرنکه که ده بيت قوتابی زانستی شهرعی نه وه بزانييت که هه تا فير بييت هيشتا که مه و ماويه تی چونکه مروفتا تا زياتر فير بيت زياتر بوی دهرده که وييت که جاري ماويه تی. ده بيت نه وه شمان له بير نه چييت نه گهر قوتابی شتيکی که ميش فيربوو ده بيت بيگه يه نييت، چونکه پيغه مبه ر (صلى الله عليه و سلم) ده فهرمويت: (بلغوا عني و لو آية)³⁵. بويه پيوسته قوتابی له گه ياندنی زانستی شهرعی دا که متهرخه می نه کات به لام به پيی شاره زایی و توانای خوږ چونکه زانايان له کونه وه فهرمويانه: (من تكلم في غير فنه أتی بالعجاب)³⁶. به هر حال نييمه مه به ستمان به ردهوام بوون و دانه برانه له فيربوون.

به مهش هاتمه کوتايی نه م نادابانه به هيواي نه وهی خوږ له دونيا و دواړوژدا سوودی لی ببينم و ، قوتابيانی خوشه ويستيش سوودی لی ببينن و کاری پی بکه ن، داواکارم له خوای په روه ردگار نه م کارم لی وهرگری و بيخاته سهر ته رازووی چاکه کانم. و صلى الله على نبينا محمد و على آله و صحبه أجمعين.

33- (حلية طالب القرآن) أبو عبدالله سيد بن مختار أبو شادي. لا 89.

34- (حلية طالب القرآن) أبو عبدالله سيد بن مختار أبو شادي. لا 89.

35- بخاري (3461).

36- بروانه (فتح الباري) كتاب الحج / 3/ 584.

سه رچاوه كان

بو نووسينى نه م ناميلكه يه سوودم له م سه رچاوانه وه رگرتووه نه وانيش :

دواى (قورئانى پيرؤز):

1. (صحيح البخاري): للأمام عبدالله محمد بن إسماعيل البخاري المتوفي (256هـ)، و معه (من هدي الساري شرح غريب صحيح البخاري) للأمام ابن حجر العسقلاني المتوفي (852 هـ)، تحقيق: خليل مأمون شيحا، دار المعرفة، بيروت، لبنان، الطبعة الثالثة، 1431 هـ.
2. (صحيح المسلم): للأمام الحافظ مسلم بن الحجاج النيسابوري المتوفي (261 هـ)، حقق أصوله و خرج أحاديثه على الكتب الستة و رقمه الشيخ خليل مأمون شيحا، دار المعرفة، بيروت، لبنان، الطبعة الثالثة، 1431 هـ.
3. (سنن الترمذي): للأمام الحافظ أبي عيسى بن سورة الترمذي، دار الفكر، بيروت، لبنان.
4. (مسند أحمد بن حنبل): احمد بن حنبل أبو عبدالله الشيباني، مؤسسة القرطبة، القاهرة.
5. (مختصر صحيح مسلم): للأمامزكي الدين عبدالعظيم بن عبدالقوي المنذري، أعتنى به: الدكتور الشيخ خليل مأمون شيحا، دار المعرفة، بيروت، لبنان، الطبعة الرابعة، 1431 هـ.
6. (فتح الباري شرح صحيح البخاري): للأمام الحافظ شهاب الدين ابن حجر العسقلاني، دار المعرفة، بيروت، لبنان.
7. (صيد الخاطر): أبي الفرج عبدالرحمن بن الجوزي المتوفي (597 هـ)، اعتنى به محمد بن إبراهيم الشامي، دار الكوثر، القاهرة، الطبعة الأولى، 1431 هـ.
8. (تدريب الراوي في شرح تقريب النواوي): جلال الدين السيوطي المتوفي (911 هـ)، حققه: أبو قتيبة نظر محمد الفاريابي، مؤسسة الريان، بيروت، لبنان، الطبعة الثانية، 1430 هـ.
9. (الباعث الحثيث شرح اختصار علوم الحديث لأبن كثير): احمد محمد شاكر، اعتنى به و راجعه: عاطف صابر شاهين، دار الغد الجديد، القاهرة، الطبعة الأولى، 1427 هـ.
10. (شرح رياض الصالحين من كلام سيد المرسلين): للأمام الحافظ الفقيه أبي زكريا محي الدين يحيى النووي المتوفي (676 هـ)، شرح و املاء: فضيلة علامة

الشيخ محمد بن صالح العثيمين، مؤسسة الرسالة الناشر، بيروت، لبنان، الطبعة الأولى، 1433 هـ.

11. (شرح الكبائر): للأمام الحافظ أبي عبدالله محمد بن احمد بن عثمان الذهبي، من كلام الامام العلامة محمد بن صالح العثيمين، أعداد و تحقيق: أبي عبدالرحمن عادل بن سعد، الدار الذهبية، القاهرة.
12. (شرح ثلاثة الاصول): للأمام محمد بن عبدالوهاب التميمي النجدي المتوفي (1206 هـ)، شرحها: فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين، علق عليها و خرج أحاديثها: هاني الحاج، دار الكتب العلمية، بيروت، لبنان، 1427 هـ.
13. (شرح حلية الطالب العلم): للشيخ بكر أبو زيد، شرح: الشيخ محمد بن صالح العثيمين، تقديم و تحقيق: الدكتور يحيى مراد، مؤسسة المختار، القاهرة، الطبعة الأولى، 1427 هـ.
14. (صلاح الأمة في علو الهمة): الدكتور سيد بن حسين العفاني، مؤسسة الرسالة، بيروت، لبنان، طبعة الثانية، 1418 هـ.
15. (ديوان الامام الشافعي): اعتنى به عبدالرحمن المصطاوي، دار المعرفة، بيروت، لبنان، الطبعة السادسة، 140 هـ.
16. (عاشق): د.عائض القرني، مؤسسة الريان، بيروت، لبنان، لبطبعة الخامسة، 1432 هـ.
17. (آداب الطالب مع الشيخ منهج تربوي توجيهي لطالب العلم الشرعي): خالد بن خليل بن أبراهيم الزاهدي، مكتبة أمير، عراق، كركوك، الطبعة الأولى، 1431 هـ.
18. (حلية طالب القرآن آداب المعلم و المتعلم في حلقات تحفيظ القرآن الكريم): جمع و ترتيب: أبو عبدالله سيد بن مختار أبو شادي، دار بن الجوزي، القاهرة، الطبعة الأولى، 1432 هـ.
19. (رياض الصالحين من حديث سيد المرسلين) تصنيف: الامام المحدث الفقيه محي الدين يحيى بن شرف النووي المتوفي (676 هـ)، حققه، و ضبط نصه، و خرج أحاديثه: علي بن حسن بن علي بن عبدالحميد الحلبي الأثري، دار بن الجوزي، القاهرة، الطبعة السادسة، 1432 هـ.
20. (تفسيرى رمان له مانا و مهبهستى قورئان): نه حمهد كاكه محمود، دار الفكر، به بيروت، لوبنان، چاپى دووهم، 1430 كوچى.